

Randi Bergem

Sjølvhjelp i brukarmedverknad

Evaluering av delemne 2: Sjølvhjelp i folkehelsearbeid og
organisasjonsperspektiv

og

ei samla evaluering av studiet
Sjølvhjelp i brukarmedverknad

HØGSKULEN I VOLDA

**MØREFORSKING
VOLDA**

Prosjekttittel	Evaluering av sjølvhjelp i brukarmedverknad
Prosjektansvarleg	Møreforskning Volda
Prosjektlei	Randi Bergem
Finansiering	Høgskulen i Volda
Forfattar	Randi Bergem
Ansvarleg utgjevar	Møreforskning Volda
ISBN	978-82-7692-288-2
ISSN	0805-6609
Sats	Forfattar
Distribusjon	http://www.moreforsk.no http://www.hivolda.no/fou

© Forfattar/Møreforskning Volda

Føresegnene i åndsverklova gjeld for materialet i denne publikasjonen. Materialet er publisert for at du skal kunne lese det på skjermen eller framstille eksemplar til privat bruk. Utan særskild avtale med forfattar/Møreforskning Volda er all anna eksemplarframstilling og tilgjengeleggjering berre tillate så langt det har heimel i lov eller avtale med Kopinor, interesseorgan for rettshavarar til åndsverk.

Arbeidsrapportserien er for faglege og vitskaplege arbeid som ikkje fullt ut stettar krava til forskingsrapportar. Det kan vere delrapportar innanfor større prosjekt, eller læremateriell knytt til undervisningsføremål.

Arbeidsrapportane skal vere godkjende av anten dekanus, gruppeleiar, prosjektleiar (for IAAI: instituttleiar) eller ein annan fagperson dei har utpeika. Kvalitetssikringa skal utførast av ein annan enn forfattar.

Innhold

Bakgrunn.....	4
Nasjonal plan for selvhjelp.....	4
Plattformdokumentet.....	4
Sjølvhjelp i brukarmedverknad.....	4
Evaluering av delemne 2.....	7
1. samling.....	7
Korleis var informasjonen du fekk i forkant av samlinga?.....	7
Inntrykk og erfaringar knytte til første samling når det gjeld informasjon og praktisk organisering.....	7
Korleis opplevde du forelesingane sin relevans for dette delemnet?.....	7
Korleis har du opplevd gruppeprosessen på samlinga?.....	8
Kva tenkjer du om forholdet mellom forelesingar og gruppearbeid?.....	9
Korleis var du førebudd til samlinga?.....	9
Eventuelt andre kommentarar.....	10
2. samling.....	10
Kva tenkjer du om informasjonen du har fått i forkant av andre samling?.....	10
Korleis har forum fungert for læreprosessen?.....	11
Korleis har du opplevd arbeidet med arbeidskrav A?.....	11
Kva tenkjer du om rettleiinga du har fått?.....	12
Inntrykk og erfaringar knytte til andre samling når det gjeld opplegg og undervisning?.....	12
Kva tenkjer du om triggerane og nettleksjonane?.....	13
Kva tenkjer du om pensum?.....	13
Har du forslag til endringar eller forbetringar?.....	14
Eventuelt andre kommentarar.....	14
Oppsummering delemne 2.....	15
Samla evaluering av studiet Sjølvhjelp i brukarmedverknad.....	16
Eit annleis studium?.....	16
Samlingsbasert og nettbasert studium.....	17
Kombinasjonen av ulike læringsformer.....	17
Samanhengen mellom dei to delemna.....	18
Læringsutbyte og studiet sin relevans for arbeidet.....	18
Fagutvalet.....	20
Samarbeidet mellom Høgskulen i Volda og Norsk Selvhjelpsforum.....	20
Korleis få eit betre studium?.....	20
Utvikling av ny kunnskap?.....	21
Avslutning.....	22
Referansar.....	23

Bakgrunn

Nasjonal plan for selvhjelp

Nasjonal plan for selvhjelp (Sosial- og helsedirektoratet 2004) er eitt tiltak knytt til Folkehelsemeldinga: Resept for et sunnere Norge (St.meld nr 16 2002-2003). Hovudmålet med denne planen er å styrke sjølvhjelpsarbeidet. Planen framhevar medverknad og styrking som sentralt i sjølvhjelpsarbeidet. Arbeidet med styrking av sjølvhjelpsfeltet skal skje på fleire område, mellom andre desse:

- Arbeid med oversikt og systematisering av eksisterande kunnskap og vidare utviklingsarbeid, informasjon og forskning på sjølvhjelpsfeltet.
- Kompetanseheving når det gjeld sjølvhjelp hos hjelparar – både profesjonelle og frivillige.

Når det gjeld kunnskapsutvikling og formidling står det følgjande i planen:

Det skal etableres organiserte strukturer for kompetanseutvikling og kunnskapstilførsel om selvhjelp som ideologi og redskap i frivillig sektor, offentlig tenesteapparat, profesjonar og utdanningar. Vi snakker om en ”Selvhjelpsskole” som er organisert slik at det finnes en kontinuerlig mulighet til å delta i opplæring og erfaringsutveksling om selvhjelp (s.16).

Studiet Sjølvhjelp i brukarmedverknad må sjåast i samanheng med dette punktet, og som ei oppfølging av Nasjonal plan for selvhjelp vart det utforma eit dokument for utvikling og gjennomføring av sjølvhjelpsstudiar. Norsk Selvhjelpsforum tok kontakt med Høgskulen i Volda og med Kompetansesenter for pasientinformasjon (KPI) for samarbeid om å søke prosjektmidlar til utvikling av eit plattformdokument.

Plattformdokumentet

Dokumentet vart altså til i samarbeid mellom Høgskulen i Volda, Helse Midt-Norge (Kompetansesenter for pasientinformasjon og pasientopplæring) og Norsk Selvhjelpsforum (2006). Målsetjinga med prosjektet, som munna ut i eit plattformdokument, var å skape ei felles plattform for den forståinga som må ligge til grunn for å kunne utvikle og drifte studiar i fellesskap. Målet er at dokumentet skal vere utgangspunkt for utvikling av ulike studiar på feltet sjølvhjelp. Plattformdokument skulle såleis ligge til grunn for utforming av studiet Sjølvhjelp i brukarmedverknad, og det skulle brukast aktivt i gjennomføringa av studiet.

Utvikling av plattformdokumentet, fag- og emneplanar og gjennomføringa av delemne 2 er delfinansiert av midlar frå Helsedirektoratet.

Sjølvhjelp i brukarmedverknad

Med bakgrunn i Nasjonal plan for selvhjelp og plattformdokumentet om utvikling av sjølvhjelpsstudiar, vart altså studiet Sjølvhjelp i brukarmedverknad utvikla i samarbeid mellom Høgskulen i Volda og Norsk Selvhjelpsforum. Studiet er på sett og vis eit prosjekt og er i første omgang ein pilotstudie, som vart sett i gang ved Høgskulen i Volda hausten 2007.

Studiet er også tufta på ein samarbeidsavtale mellom Høgskulen i Volda og Norsk Selvhjelpsforum. Avtalen inneheld mellom anna kva ansvar og roller dei to partane har.¹

---

¹ Samarbeidsavtale mellom HVO og NSF 25. november 2007.

Studiet består av to delemne, som er Sjølvhjelp - kunnskapsgrunnlaget og praktisk tilnærming og Sjølvhjelp i folkehelse og organisasjonsperspektiv. Begge delemna gir 15 studiepoeng, er på 100 nivå og går kvar over eitt semester. Delemnet Sjølvhjelp – kunnskapsgrunnlaget og praktisk tilnærming vart gjennomført første gongen hausten 2007, og er evaluert (Bergem 2008). Det andre delemnet Sjølvhjelp i folkehelse- og organisasjonsperspektiv har vore gjennomført våren 2008.

Mål

Målet med studiet er at studentane skal tileigne seg teoretisk og praktisk kunnskap om sjølvhjelp som eit verkemiddel i folkehelsearbeid og organisasjonsperspektiv. Av emneplanen går det fram at studiet skal vere prosessbasert og tufta på aktiv deltaking frå studentane, mellom anna ved bruk av sjølvhjelpsprosessar. Sjølvhjelpsprosessar skulle vere stikkord både på samlingar, i gruppearbeid og på nettet. Sentrale tema i studiet har elles vore sjølvhjelp og brukarmedverknad (realisering), organisasjonsformer, organisasjonskultur, folkehelsearbeid, kunnskapsutvikling for feltet og praktisk tilnærming (grupper og gruppeprosessar).

Målgruppe

Målgruppe for studiet er personar som arbeider med menneske i profesjonell eller frivillig samanheng, slik som; helse- og sosialsektoren, NAV, skuleverk, kyrkje, frivilligsentralar og frivillige organisasjonar osv, og andre med relevant erfaring.²

Organisering

Studiet har to obligatoriske samlingar, der det har vore forelesingar (med både interne og eksterne forelesarar), gruppearbeid og arbeidsseminar om oppgåveskriving. Ut over dei obligatoriske samlingane, har studiet vore nettbasert, der ClassFronter er sentralt verktøy i diskusjonar, gruppesamtalar, formidling av nettleksjonar, videotriggerar og emneinformasjon.³ For å kunne ta eksamen, må studentane levere to arbeidskrav (individuellt og i gruppe). Eksamen er ein individuell fem timar skriftleg nettbasert eksamen.

Evaluering

Møreforsking Volda har fått oppdraget med å evaluere delemnet 2 og gjere ei samla evaluering av studiet. Evalueringa er tufta på systematisering, bearbeiding og analyse av datamaterialet frå studentevalueringar. Delemne 2 har hatt 13 studentar.⁴ Studentane har evaluert kvar av dei to samlingane i delemnet. Av dei 13 studentane har 12 evaluert den første samlinga og 10 den andre samlinga. Evalueringa er gjort ved hjelp av eit skjema, som består av opne spørsmål retta mot ulike sider ved studiet og samlingane. I tillegg er studentane bedne om å gjere ei samla evaluering av studiet, altså av begge delemna samla.⁵ Ikkje fleire enn fire studentar har svart på evalueringsskjemaet som gjeld heile studiet, sjølv etter påminningar. Dette er svært få, og svekkar sjølvstilt grunnlaget for evalueringa. Noko av forklaringa kan vere at studentane tidlegare hadde evaluert begge delemna, og at dei difor ikkje prioriterte tid, når studiet var over, på å gjere ei samla evaluering. Men vi vil presisere at evalueringar som studentane har gjort av kvart av dei to delemna inngår også som ein del av analysegrunnlaget for den samla evalueringa av studiet som også er presentert i denne

---

² Av dei som starta på studiet, var det om lag ein tredel som vart tekne opp på studiet med grunnlag i realkompetanse.

³ Videotriggerar inngikk altså i studiet. Prosjektet med utvikling av videotriggerar var finansiert av Norgesuniversitetet.

⁴ 15 studentar fullførte det første delemnet hausten 2007.

⁵ Alle evalueringsskjema er utforma av dei ansvarlege for studiet, ikkje av Møreforsking Volda.

rapporten. I tillegg til data frå studentevalueringa, er det i tilknytning til den andre delemnet gjennomført telefonintervju med to studentar, som var med i fagutvalet, og med representant for Norsk Selvhjelpsforum, som samarbeider med Høgskulen i Volda om studiet.

Studiet skulle vere eit utviklingsprosjekt, og danne grunnlag for fagleg utviklingsarbeid. Men i evalueringa er det ikkje lagt opp til ei målretta evaluering av denne sida av studiet.

I det følgjande vert resultat frå evalueringa presentert.⁶

---

⁶ Randi Bergem, som har bearbeidd og analysert materialet og skrive rapporten, har også levert ein nettleksjon til det andre delemnet. Såleis kan det tenkast at ho kjem i ei dobbeltrolle, som delaktig i studiet og samstundes evaluator. Men i dette tilfelle er det ikkje vurdert slik at levering av ein nettleksjon påverkar arbeidet med evalueringa på ein måte som gjer at det er problematisk.

Evaluering av delemne 2

Resultata frå studentevalueringane av dei to samlingane og frå intervju med eit utval studentar og representantar frå HVO og frå NSF, vert hovudsakleg presenterte og drøfta kvar for seg, før alt til slutt vert samla i ei oppsummering med hovudinntrykk. Når det gjeld samlingane 1 og 2, er presentasjonen og analysen organisert i samsvar med spørsmåla i evalueringsskjemaet som er brukt. Det må poengterast at det ikkje utelukkande er sjølve samlingane som er evaluerte, men også nettleksjonar, gruppearbeid, arbeidskrav osv.

1. samling

Første samlinga var lagt til lokala til Norsk Selvhjelpforum i Oslo, og bestod av ein diskusjon av kva studentane, som også hadde gjennomført første delemnet, hadde lært så langt. Det var elles gjennomgang av planane for det andre delemnet, og forelesingar om sjølvhjelp og juss, om grupper/gruppeprosessar, og om ulike tilnærmingar i folkehelsearbeidet. Forelesarane kom frå Helsedirektoratet (dåverande Sosial- og helsedirektoratet), Høgskolen i Molde, Norsk Selvhjelpsforum og Høgskulen i Volda.

Korleis var informasjonen du fekk i forkant av samlinga?

Hovudinntrykket når det gjeld studentane sine oppfatningar om informasjonen, som vart gitt i forkant av samlinga, er at han var bra både med tanke på innhald og tidspunkt. Ein student nemner at informasjonen kunne kome tidlegare. Elles er studentane også generelt tilfredse med informasjonen i studieløpet.

Inntrykk og erfaringar knytte til første samling når det gjeld informasjon og praktisk organisering

Første samlinga på dette andre delemnet var altså lokalisert i lokala til Norsk Selvhjelpforum i Oslo. Nedanfor følgjer nokre synspunkt på organisering og informasjon på den samlinga:

Helt greitt bortsett fra at stolene ikke egner seg til 3 tette dager med så mange timer
Informasjon og praktisk organisering ok. Lettere denne gangen når vi hadde vært her før. Bra med pauser, viktig når vi har lange dager. Bra med lang lunsjpause. Veldig greit med kompendiekjøpet!!

Den praktiske organiseringa har fungert helt fint. Synes informasjonen har vært både oversiktlig og bra.

Det er bra lokaler her. Fint at samlingane er i Oslo.

Bra innhold, ønsker mer fellestid med andre studenter i løpet av dagene vi er samlet.

Generelt ser det ut til at studentane er tilfredse både med informasjonen og den praktiske gjennomføringa av den første samlinga. Kommenterar til innhaldet i og andre sider ved samlinga, følgjer på andre punkt i notatet.

Korleis opplevde du forelesingane sin relevans for dette delemnet?

Samanlikna med svar og kommenterar på dei andre spørsmåla i evalueringsskjemaet, har studentane relativt omfattande kommenterar på dette punktet. Følgjande erfaringar vert formidla:

Foreleserne hadde stor/god relevans ift overskriften på delemnet.

Relevante forelesinger for min del. Ønsker mer forelesninger fra Selvhjelpsforum, fredagens forelesning var bra! Klargjorde mye for meg.

Helt ok. Syns vel kanskje det var litt mer spennende foredragsholdere ved tidligere samlinger. Informasjonen om grupper har vi jo hatt på powerpoint (men foredragsholderen var flink da)

Dagen med gruppeøvelser var flott – en hel dag er bra for et så viktig tema – og det er svært relevant til delemne og studiet generelt.

Relevansen kunne kanskje være der. Men pga dårlige forelesere, så kunne nok vært foruten 20% av foreleserne.

Det vil alltid være variasjon i hvor interessant og engasjerende enkelte forelesere er. Mest relevans og utbytte av dag to. Likevel var dag 3 interessant som bakgrunnsdokumentasjon og på systemnivå.

Kanskje rekkefølgen skulle vært litt meir tydelig... for å klargjøre begrepene først. Elles veldig omfattende (forskjellige) vinklinger på forelesing. Interessant med jussbiten og at det er mulig!

Sitata formidlar altså ulike erfaringar med forelesingane, men dei fleste meiner forelesingane har hatt relevans for studiet. Elles vert det i fleire samanhengar nemnt at det er viktig at forelesarane kjenner til studiet og studentgruppa, og somme kunne tenke seg at fleire av forelesingane var meir direkte retta mot sjølvhjelp:

At foreleserne vet hvem de skal forelese for.

Fleire forelesninger rettet mot praktisk selvhjelp.

Tema for forelesingane vert i seg sjølv oppfatta som relevante, men det ser ikkje ut til at studentane i like stor grad meiner at forelesarane får formidla dette på ein god måte. Somme nemner at rekkefølgja kunne vore annleis, og dermed kanskje medverka til å tydeleggjere relevansen, og betre forståinga for samanhengen mellom tema.

Korleis har du opplevd gruppeprosessen på samlinga?

Arbeid i grupper skal utgjere ein viktig del av studiet, og på denne første samlinga var gruppe og gruppeprosessar sentralt tema eine dagen.⁷ Gruppearbeid er ein viktig metode for arbeid med fagstoffet, men gruppeprosessar er også ein viktig reiskap for utveksling av erfaringar mellom studentane. Erfaringar med gruppeprosessen på samlinga vert formidla slik:

Hele klassen fremstår som engasjerte studenter. Gruppen også, særlig det store spennet i erfaring hos de enkelte studentene er med å gjøre gruppene interessante å være en del av.

Selv syns jeg at vi som gruppe har ”beveget” oss. Noen har falt av studiet. Men vi er flere som har fortsatt. Det har vært spennende å følge. Føler at vi som gruppe har knyttet oss godt sammen og tror ingen føler seg utenfor sånn i dag.

---

⁷ For nøyaktig timetal sjå program for 1.samling, delemne 2.

Det er trist å se at flere har hoppet av.... Og de små endringene som har blitt i studiegruppene på grunn av dette. Klassen er fin, samholdet er styrket.

Den har vært god – vi kjenner hverandre bedre også.

For det meste ser det ut til at studentane opplever at gruppeprosessane har fungert fint på samlinga, og at det har vore ein viktig del av studiet. At grupper og gruppediskusjonar ikkje har fungert tilfredsstillande elles, til dømes på nettet, kjem vi tilbake til i den delen av rapporten som gjeld evalueringa av studiet samla.

Kva tenkjer du om forholdet mellom forelesingar og gruppearbeid?

I løpet av semesteret er det to samlingar, og dette er einaste gongane studentane er samla i løpet av eitt delemne. På samlingane er det både forelesingar og gruppearbeid. På spørsmålet om forholdet mellom forelesingar og gruppearbeid svarer studentane mellom anna dette:

Skulle gjerne hatt mer fysisk tid sammen – dermed mer tid til fysisk gruppearbeid – men slik er ikke studiet lagt opp.

Tenker kanskje at det ble for lite gruppearbeid denne gang – eggslippet var utrolig spennende og givende sett i sammenheng med hvem vi er – og gruppene – og hvor stor innvirkning vi har på hverandre. Kunne kanskje vært litt tid for gruppene å samles - alene litt???? Men greit nok.

Ok – men kanskje mer gruppearbeid.

Har vi hatt gruppearbeid?

Har vi hatt gruppearbeid? Vi hadde ”eggslippet” – god prosess

Somme stiller altså spørsmål ved om det har vore gruppearbeid på denne samlinga, noko som kan tyde på at det er ulike oppfatningar av kva gruppearbeid er. Elles vert meir tid til gruppearbeid etterspurt. Når det gjeld ønsket om meir tid til ”fysisk gruppearbeid”, er det vanskeleg å sameine med eit samlings- og nettbasert studium, som dette er.

Korleis var du førebudd til samlinga?

På spørsmålet om korleis dei var førebudd til samlingane, svarer nokre av studentane følgjande:

I en hektisk hverdag har det ikke vært tid til å forberede seg så mye på kommende oppgaver. Har likevel lest en del av pensum

Helt ok. Motivert for skolestart, men kan lite om begrepene som delemne 2 skal omhandle. Dette er blitt mer tydelig i løpet av samlingen, hva det retter seg mot.

Kjøpte bøkene og bladde litt i de

Flesteparten av studentane er i arbeid og tek studiet på sida av arbeidet, såleis er det ikkje så mange som har kunne prioritere omfattande førebuingar til samlingar, men vi ser at nokre både har kjøpt bøker og lese deler av pensum før samlinga.

Eventuelt andre kommentarar

Til sist i evalueringsskjemaet kunne studentane kome med andre kommentarar til den første samlinga. Nokre studentar framhevar her dei positive erfaringane med samlinga og studiet, medan andre peikar på sider ved studiet som kunne vore annleis:

Det er inspirerende og nyttig å møtes!

Er kjempeglad for at jeg valgte dette studiet. Spennende og lærerikt!! Flotte lærere og studenter. Smilefjes

Dagen med grupper var god – kunne hatt mer om selvhjelp og grupper

Kunne programmet vært satt sammen med mer progresjon? Ja
Kunne foreleserne visst mer om hvem de snakket til? Ja

Helheten kunne virke litt hakkete

Kunne kanskje vært strengere på tidene – slik at vi kom i gang når vi skal og fikk pause når det var satt opp pause! Ansvar for egen læring. Og kanskje at vi når vi sitter på samling ringer ikke telefoner eller tikker inn SMS.

Stiller meg (dermed) undrende til samarbeid selvhjelpsforum og Høgskolen Volda.

Forventer/ønsker at samarbeidet mellom NSF og studiet generelt er mer planlagt.

Som kommentarane viser, stadfestar dei til ein viss grad moment som er komne fram på andre spørsmål i evalueringa. Studentane oppfattar at det er noko i samarbeidet mellom Høgskulen i Volda og Norsk Selvhjelpsforum som ikkje har fungert tilfredsstillande, noko som også kom fram i evalueringa av det første delemnet (Bergem 2008), I punktet som omhandlar den samla evalueringa av studiet kjem vi tilbake til dette.

2. samling

Den andre samlinga i delemne 2 var på Diakonhjemmet høgskole i Oslo. Tema for samlinga var pårørende i psykiatrien og deira erfaringar, empowerment i psykisk helsearbeid, planlegging og organisering, organisering av tenestetilbod og om samarbeid mellom offentleg og frivillig sektor. Det var også lagt inn eit arbeidsseminar, der studentane skulle presentere skisser for oppgåve om sjølvhjelpsprosjekt. Forelesarane kom frå Mental Helse, Stange kommune, Høgskolen i Vestfold, Universitetet i Tromsø og Høgskulen i Volda.

Kva tenkjer du om informasjonen du har fått i forkant av andre samling?

Studentane synest for det meste at informasjonen i forkant av den andre samlinga har vore bra og at han har kome i god tid, noko som igjen viser at informasjonsarbeidet knytt til studiet har fungert godt. Somme studentar nemner likevel nokre forhold ved informasjonen som kunne vore annleis:

Bra informasjon i forkant av samlingen. Hadde ønsket å få foredragsholdere sine forelesningsbilder i forkant eller til forelesningstimene.

Informasjonen har vært ok, men informasjon om innlegg i gruppe på 20 min kom sent.

Ok. Arbeidsseminaret ble varslet altfor sent!

Alt i alt ser det ut til at det som gjeld informasjon har vore tilfredsstillande ved studiet generelt, også i tilknytning til den andre samlinga.

Korleis har forum fungert for læreprosessen?

Ut over dei to obligatoriske samlingane, er studiet nettbasert. Mellom anna er det lagt opp til at diskusjonar mellom studentane, på nettet, skal vere ein del av læreprosessen. Det var gruppemøte ved bruk av forum, der studentane skulle vere til stades på same tid og diskutere (skriftleg) Dette er ein måte å lære på som det ser ut til å ta tid å bli fortruleg med, men som gir godt utbyte etter kvart.

Forum fungerte bedre og bedre. Interessante nettmøter, lærerike samtaler og innspill fra medstudenter

Nettmøtene har vært gode motivasjonsfaktorer

Mye bedre enn første semester

Forum var en utfordring, men har likevel helt klart vært en del av læringsprosessen

Sjølv om forum fungerte tilfredsstillande for somme studentar, var det andre som ikkje opplevde slik:

Ikke godt nok. Det har kun blitt å titte i et nøkkelhull. Mine medstudenter sitter med MASSE kompetanse som jeg IKKE har fått del i. Et kjempetap

IKKE optimalt, ligger helt klart store forbedringspotensiale.

For dårlig – diskusjonene har for lite spenn og fronter burde blitt mer brukt. Dette burde vært oppfordret til fra første samling. Alle studentene burde også være bevisst sitt ansvar i å være aktive hele året. Da kunne vi lære av hverandre. Bra med alt materialet som er lagt ut – det styrker veldig prosessen.

Som vi ser, er det fleire som har hatt stort utbyte av nettforum. Men bruk av forum ser ut også til å vere ei utfordring, og somme studentar har ikkje brukt forum i særleg stor grad. Det ser ut til at studentane opplever at det går relativt lang tid før bruk av forum fungerer på ein måte som er nyttig for læreprosessen, men fleire ser nytten etter kvart som dei vert meir vane med denne måten å studere på. Andre ønsker ei anna organisering av forum, der dei ikkje må vere på nettet til visse tider, med andre ord kunne dei tenke seg større fleksibilitet.

Korleis har du opplevd arbeidet med arbeidskrav A?

Arbeidet med arbeidskrav A var ikkje avslutta når studentane fekk spørsmålet om korleis dei opplevde arbeidet med det. Svare gjenspeglar såleis at studentane er midt i ein prosess, og ikkje ser tilbake på fullføring av eit ferdig arbeid.

Jeg har ikke helt kommet så langt i prosessen for å kunne uttale meg om det

Krevende, men har en god veileder som jeg oppfatter både er engasjert i tema og i å gjøre meg bedre med kloke innspill og tydelige innspill.

Har synes at arbeidet med arbeidskrav A har vært tungt, ikke kommet skikkelig i gang. Masse tanker.

Jeg kaver og sliter, elter og knar. Vrient.

Hovudinntrykket er at studentane har strevd med arbeidskravet, men at det på same tid har vore lærerikt. I den samla evalueringa av studiet, er det studentar som nemner at arbeidet med oppgåver/arbeidskrav er noko av det som har gitt størst læringseffekt.

Kva tenkjer du om rettleiinga du har fått?

Rettleiinga vert gitt til dei obligatoriske arbeidskrava, og vert brukt i ulik grad av studentane. Fleire nemner at dei er svært tilfredse med rettleiinga dei har fått:

Godt fornøyd. Gode tilbakemeldinger som får meg påkoplet og inspirert til vidare jobbing. God kommunikasjon

Suverene tilbakemeldinger, konstruktive, drar meg inn i gode refleksjoner, meget nyttig

Somme har ikkje brukt rettleiing på det tidspunktet evalueringa er gjort:

Har ikke brukt veileder noe spesielt nå, men vil nok gjøre det frem mot innlevering.

Ikke benyttet meg av den så mye, men fungerte bra i høst med samme veileder.

Jeg VET at den er der, og at den er bra NÅR jeg bruker den.

Sjølv om ikkje alle studentane har brukt rettleiar, ser det ut til at dei som har fått rettleiing er svært fornøgde.

Inntrykk og erfaringar knytte til andre samling når det gjeld opplegg og undervisning?

Som for evaluering av den første samlinga (jf lenger fram), er dette eitt av spørsmåla det vert gitt mest utfyllande kommentarar til. Studentane nemner særleg ein av dagane som lite tilfredsstillande og lite matnyttig, og det ser ut til at det er denne dagen som i størst grad ligg til grunn for svara som vert gitt på spørsmålet om inntrykk og erfaringar med den andre samlinga når det gjeld opplegg og undervisning.

De to første dagene var undervisninga altfor lite fokusert på å få frem gode diskusjoner fra gruppa. Vi er engasjerte og erfarne og vil gjerne utnytte hverandres kompetanse så mye som mulig i læringsprosessen. Forelesere som er mest opptatt av presentere eget materiell og ikke er gode på å tåle diskusjoner og engasjement, er for dårlige på et sånt studie.

Synes kanskje det ble litt mye fremvisning og opplesing av powerpoint. Når det blir sånn kunne jeg like greit lest manus selv. I tillegg kunne det vært greit å ha en utskrift foran seg for å kunne ha mulighet for å tilføye notater i stedet for å få presentasjonen senere. Synes likevel at det ble satt av for lite tid til samtaler og diskusjoner i gruppen. Flott med noe gruppearbeid denne gangen. Synes arbeidsseminaret kom vel seint.

Til å være et studie i selvhjelp i brukermedvirkning tillot ikke de fleste foredragsholderne studentene i å bidra. Kanskje at bestillingen fra høyskolen burde gå på at forelesningene ikke bare var klipt ut av læreboka, den kan vi lese selv.

1. Skulle gjerne ha PP arkene oversendt på forhånd og hatt anledning å lese stoffet tidligere.
2. Skulle brukt lærernes ressurser bedre, særlig dag 2
3. Ønsket med diskusjoner i klassen i dag 2. Del ble for liten dialog og utveksling av synspunkt mellom lærer og studenter.

Forelesere som ikke svarer på spørsmål gjør at man detter litt ut. Viktig å kunne ha litt rom for å reflektere litt over det som blir sagt. Sier ikke lange diskusjoner, men å kunne ha litt kritiske innspill/refleksjon over stoffet uten å få avklipt kald holdning fra foredragsholder.

Behov for og ønske om meir dialog mellom studentane, og mellom studentane og dei som har forelest, kjem til uttrykk i sitata ovanfor. Slike synspunkt kan ha samanheng med dei forventningane som studentane har til studiet. Forventningar som mellom anna er tufta på studieplan og emneplan, der dialog og vekt på formidling av eigne erfaringar er framheva. Meir dialog og utveksling av erfaringar om sjølvhjelp er også moment som vert trekte fram i den samla evalueringa av studiet (jf seinare del av rapporten). Det ser ut til at erfaringane som studentane formidlar gjeld nokre av forelesingane, og at desse overskyggar meir positive erfaringar med andre forelesingar. Det er mogleg at somme studentar har større forventningar til omfanget av dialog og diskusjonar enn det som er mogleg å kombinere med andre sider ved studiet, som forelesing og teoretiske innslag, som også er ein viktig del av studiet.

Kva tenkjer du om triggerane og nettleksjonane?

Nettleksjonar og triggerar vert brukt i tillegg til pensum, samlingar med forelesingar og gruppearbeid og diskusjonar på nettet. Nettleksjonar og triggerar vert oppfatta som eit nyttig supplement:

Det er en fin måte å supplere med verktøy. Jeg tror at det er viktig med et mangfold i måter/former teorien presenteres.

Nettleksjonane var god

Fornøyd med begge deler. Særlig nettleksjonene er interessante.

Har ikke sett triggerne, nettleksjonen har vært ok

Studentane formidlar at triggerane vert brukte i mindre grad enn nettleksjonane, som dei er fornøgde med og ser ut til å ha godt utbyte av.

Kva tenkjer du om pensum?

Hovudinntrykket er at studentane synest det er eit omfattande pensum og at deler av det er tungt å lese, slik desse studentane formidlar det:

At det er mye å lese

Spennende, men til tider tungt å lese

Noe ”tyngre” stoff denne gangen, men sånn må det være. De grønne kompendiene godt og bredt sammensatt. Det var bra!

At pensum er stort og tungt å lese, utelukkar ikkje at det vert oppfatta som relevant:

Ok, relevant pensum for studiet, viktig å vite noe om

Mye bra og relevant stoff for meg.

Har du forslag til endringer eller forbedringer?

Kommentarane til dette spørsmålet handlar i stor grad om at det burde vore større fokus på dialog i gruppa, og at bruk av studentane sin kunnskap, kompetanse og erfaringar burde fått større plass i studiet. Dette inkluderer meir bruk av gruppearbeid

Mer bruk av klassens ressurser. Lese "lysark" kan vi gjøre selv. Det er diskusjon, debatt, refleksjoner, fyllet rundt som er matnyttig. Det å bli utfordret i stoffet, ikke bare lese opp og godta uten utdyping. God struktur på dagene.

Kanskje å ha en større plass til diskusjon og en arena hvor vi praktiserer brukermedvirkning og de ressurser som sitter i denne klassen.

Bruk mer den kompetansen til de som bruker brukermedvirkning daglig

Nokre kommentarar er retta mot rolla til forelesarar i lys av behovet for diskusjon og dialog:

Foreleserne bør kunne takle å få frem budskapet i et godt spenn med diskusjoner fra studentene. Studentene bør være obs sin egen rolle/oppmuntres til engasjement.

Konkrete forslag til endringer vert også gitt:

Studentene innehar mye kompetanse og denne kunne kanskje kommet bedre fram. Hva med en ½ time utveksling av synspunkt etter enkeltforelesinger. Organisasjonsperspektivet kunne vært viet noe mer oppmerksomhet.

Mer gruppearbeid. Kanskje en time gruppearbeid etter hver foreleser. Mye utbytte av å lytte til andre.

Dialog og diskusjon er stikkord som gjeld begge samlingane, når studentane vert spurde om forslag til forbedringer.

Eventuelt andre kommentarar

Avslutningsvis i evalueringa av den andre samlinga var det opna for andre kommentarar, som er retta både mot innhaldet og organiseringa. Desse kommentarane stadfestar på mange måtar det som har kome fram i evalueringa elles. Generelt vert studiet oppfatta som spennande, nyttig og lærerikt, men det er også sider som kan betrast:

Det har vært et nyttig og lærerikt studium. Tusen takk! Håper studiet fortsetter.

Har vært gøy å være med på studiet, det har vært masse, masse erfaringer knyttet til studiet og selv om det til tider har vært frustrerende har det også vært nyttig og lærerikt.

Selvhjelpsperspektivet eller instrumentell tilnærming. Ønsket/forventet mer konkret selvhjelpsfokus totalt sett.

Jeg savner litt selve selvhjelpen, og konkrete erfaringer på hvordan det virker/har virket. Hva kan en få til med enkle tak.

Igjen vert samarbeidet mellom Høgskulen i Volda og Selvhjelpsforum nemnt:

Kjenner på dårlig samarbeid mellom Selvhjelpsforum og Høgskulen i Volda.

Nokre har synspunkt på dei praktiske og organisatoriske sidene ved det andre delemnet:

Mulig studiet bør ha fire dagar i undervisningsukene.

Hadde vært fordel og hatt samling etter krav A, pga mulighet for å samle gruppen osv, men samtidig var arbeidsseminaret matnyttig.

Jeg hadde forberedt meg på et studie i Volda, både økonomisk og praktisk ble det noe helt annet, da det ble flyttet til Oslo. Jeg hadde ikke tatt studiet dersom jeg hadde visst det i forkant.

I informasjonen om studiet gjekk det fram at lokalisering av samlingar skulle bli sett i samheng med kvar majoriteten av studentane kom i frå. Somme har likevel reagert på at eit studium ved Høgskulen i Volda i praksis vert lagt til Oslo, men det er fleire som er positive til at samlingane har vore i Oslo, mellom anna fordi Oslo, både økonomisk og praktisk, har vore lettare tilgjengeleg for dei enn Volda.

Oppsummering delemne 2

Generelt er dei fleste tilfredse med både innhald og organisering av delemne 2. Somme etterlyser likevel meir fokus på organisasjonsperspektivet og folkehelsearbeid, og mange skulle gjerne hatt meir om sjølvhjelpsgrupper og prosessar. Nedanfor følgjer ei punktvis oppsummering av erfaringane med delemne 2:

- Hovudintrykket er at studiet er spennande, nyttig og lærerikt.
- Rettleiinga fungerer godt.
- Informasjonen er bra og kjem for det meste i god tid.
- Nettleksjonar og triggerar er eit fint og nyttig supplement til samlingar, pensum og andre sider ved studiet.
- Arbeid med oppgåver og arbeidskrav er ei lærerik, men utfordrande læreform.
- Bruk av forum er ei utfordring for studentane, og noko det tek tid å bli fortruleg med. Det same kom fram i evalueringa av det første delemnet. Nokre studentar meiner at bruk av nettet må vere meir fleksibel, mellom anna slik at ein ikkje treng vere logga på til spesielle tider for å vere med i diskusjonar.
- Somme studentar meiner at forelesarar i større grad må vere opne for dialog og diskusjon, og dei ønskjer endå meir gruppearbeid og diskusjonar på samlingane.
- Studentar meiner at erfaringar og kompetansen deira i større grad må brukast i læreprosessen.
- Studentar opplever at sjølvhjelp har vore for lite fokusert.
- Samling over tre dagar er knapt.

Samla evaluering av studiet Sjølvhjelp i brukarmedverknad

Studiet sjølvhjelp i brukarmedverknad består av delemna Sjølvhjelp - Kunnskapsgrunnlag og praktisk tilnærming og Sjølvhjelp i folkehelsearbeid og organisasjonsperspektiv. Kwart av delemna gir 15 studiepoeng. Delemne 1 vart gjennomført hausten 2007 og er evaluert (Bergem 2008), og delemne 2 er gjennomført våren 2008, og evalueringa av det andre delemnet er presentert i første del av denne rapporten.

Studentane har altså vore bedne om å gi ei samla evaluering av studiet, med utgangspunkt i åtte opne spørsmål. Berre fire av studentane har gitt tilbakemelding på dette. Dette er svært få, og svekkar sjølvsagt grunnlaget for evalueringa. Noko av forklaringa kan vere at studentane tidlegare hadde evaluert begge delemna, og at dei difor ikkje prioriterte tid, når studiet var over, på å gjere ei samla evaluering. Svara frå dei fire studentane som har gitt tilbakemelding, stadfestar i stor grad dei erfaringane studentane har formidla i evalueringa av dei to delemna kvar for seg. Vi vil elles presisere at evalueringar som studentane har gjort av kwart av dei to delemna inngår som ein del av analysegrunnlaget for den samla evalueringa. Synspunkt som er formidla i intervju med to studentar i fagutvalet og med representantar frå NSF og HVO er også med i analysegrunnlaget for den samla evalueringa.

Eit annleis studium?

I fleire samanhengar, mellom anna i marknadsføringa av studiet, har det vore framheva at Sjølvhjelp i brukarmedverknad kan vere eit ”annleis” studium, utan at det er definert nøyaktig kva det vil seie, men erfaringsbasert kunnskap er eitt av stikkorda. Studentane nemner dette som døme på kvifor dei oppfattar studiet som annleis:

For di det var så mange studenter som hadde lært seg å bruke egne erfaringer som en ressurs i profesjonelt arbeid.

Det har vært annerledes fordi studentene kom fra både frivillige organisasjoner og kommuner. Videre at fokus har vært på mange kunnskapsformer.

Ja, det har absolutt vore eit annleis studium. Studentane har svært ulike fagbakgrunnar og forskjellige arbeidsstader, samt at det er tilføya mykje erfaringsbasert kunnskap.

Andre meiner at studiet ikkje har vore særleg annleis enn andre studium, med unntak av at det har vore eit pilotstudium:

Studiet har vært annerledes fordi det først og fremst har vært et pilotstudium der vi skulle prøve ut noe nytt.

Erfaringsbasert kunnskap vert altså framheva som noko av det som har medverka til eit annleis studium. Men, som det kjem fram fleire andre stader i denne rapporten, er det nettopp den erfaringsbaserte kunnskapen somme studentar meiner det har vore for lite fokus på i studiet.

Det rommet/det mellommenneskelige rommet – der læringen av hverandre som gir endringer og utvikling, mener jeg nesten stort sett har vært borte.

Dernest har det virket som at høyskolesystemet ikke har fått med seg bredden og dybden av hva selvhjelp er. Kanskje er det umulig for et høyskolesystem å få dette til å passe inn i sine

akademiske rammer, det vet ikke jeg. Slik jeg opplevde resultatet, synes jeg at **FAGET selvhjelp** tapte denne kampen.

Denne studenten uttrykker at studiet ikkje har vore slik som forventa, og at det som skulle gjere dette studiet ”annleis” har vore lite i fokus slik studiet utvikla seg. Medan andre studentar altså meiner at studiet har vore annleis fordi studentane har ulike bakgrunn, fordi det er lagt vekt på ulike kunnskapsformer og fordi mange av studentane hadde lært seg å bruke egne erfaringar i profesjonelt arbeid.

Samlingsbasert og nettbasert studium

Studiet er tufta på to obligatoriske samlingar for kvart av delemna og elles er studiet nettbasert. Studentane har ulike oppfatningar om desse sidene ved studiet, og det vert ikkje berre vist til erfaringar med kombinasjonen av samlingar og nettbasert studium, men like mykje er det ei vurdering av korleis dei to sidene ved studiet i seg sjølv har fungert.

Kombinasjonen mellom nettbasert og samlingsbasert har vært kjempebra synes jeg. ...Syntes ikke den nettbaserte delen fungerte så godt i starten...Men etter hvert har det blitt betre. Kombinasjonen mellom nettbasert og samlingsbasert har vært viktig for at jeg kunne ta studie og jobbe.

Jeg synes kombinasjonen mellom samlingsbasert studie og nettbasert studie har vært lærerik, det å bruke nettet så mye i studiesammenheng er nytt og litt krevende for meg.

Den største gevinsten som samlingene gav, var møte med medstudenter sammen med de ansvarlige bak studiet, veilederen og noen av foreleserne. Det var her vi fikk mulighet til å utvikle vår sosiale kapital, men som vi ikke fikk dra nytte av på nettet.

Desse studentane er altså svært tilfredse med kombinasjonen samlingsbasert og nettbasert studium. Andre meiner det burde vore fleire samlingar og at den nettbaserte delen av studiet ikkje har fungert tilfredsstillande.

For lite samlingsbasert. For lite aktiv deltagelse av både meg selv og mine medstudenter på nettmøtene.

Vi slet med å få i gang gode dialoger, med det til følge at erfaringsutvekslingen ble så som så. ...det å skulle produsere noe fornuftig og læringsdrivende nærmest i stikkordsform med ”stoppeklokke”, uten å rekke å tenke grundig gjennom det man skrev, opplevde jeg som svært utilfredsstillende.

Desse kommentarane illustrerer i større grad erfaringane med det nettbaserte enn erfaringar med kombinasjonen av samlingar og nettbasert studium. Dei to studentane viser til at det har vore vanskeleg å få til diskusjonar på nettet, og at innhaldet i diskusjonane har vore ”så som så”. Såleis er det ei stadfesting av at bruk av nettet er ei utfordring for somme, og at det for dei fleste har vore ei læringsform det tek tid å kome inn i.

Kombinasjonen av ulike læringsformer

Studentane er bedne om å vurdere forholdet mellom ulike undervisningsformer/læringsformer som til dømes nettleksjonar, arbeidskrav, videotriggerar. Kombinasjonen av ulike læringsformer er oppfatta som bra i utgangspunktet, men spørsmålet er korleis dette har fungert i praksis. Som vi har sett i evalueringa av delemne 2, har triggerane ikkje vore mykje i bruk, sjølv om det vart utforma konkrete spørsmål til kvar av triggerane med tanke på at det skulle medverke til refleksjon og diskusjon. Triggerane vert likevel oppfatta som eit nyttig

supplement. Nettleksjonane er relevante og også eit nyttig supplement til andre læringsformer. Arbeidet med oppgåver har vore strevsame for somme, men lærerikt:

Jeg opplever at det som har gitt meg størst læring, har vært veiledningen/arbeidskravene og egen innsats.

Nettleksjoner har vært gode å jobbe med, arbeidskravet har vært svært spennende, og lærerikt å jobbe både individuelt og i gruppe. Videotriggerne har jeg ikke sett "sorry".

Forelesingar er bra, men det er delte oppfatningar om kva kvalitet og relevans desse har hatt for utbyte av studiet. Tilrettelegginga for diskusjonar på nettet og på samlingane har ikkje fungert tilfredsstillande. Kva læringsformer det bør leggest meir og mindre vekt på, er vanskeleg å seie i og med dei ulike læringsformene i studiet byggjer på kvarandre. Men kombinasjonen av ulike læringsformer må vurderast, også i lys av kva som er mest føremålstenleg for tema og innhald i studiet.

Samanhengen mellom dei to delemna

Dersom det som står i studieplanen/emneplanane er utgangspunktet for å vurdere samanhengen mellom dei to delemna, ser det ut til at studentane meiner at samanhengen mellom dei er logisk og føremålstenleg. Men studentane svarer først og fremst med bakgrunn i dei faktiske erfaringane med delemna og samanhengen mellom dei. Eit par sitat kan illustrere nokre av synspunkta:

Sammenhengen mellom de to delemna har vært bra synes jeg. Det eneste jeg har savna er metode for å sjekke at selvhjelpen FAKTISK fungerer. Men jeg synes delemna har hengt godt sammen.

Utgangspunktet er bra, men spesielt synes jeg 102 (det andre delemnet) har vært en blanding av "hummer og kanari" og samfunnsperspektivet har kun vært noe i teorien... Bestillinga til foreleserne er viktig...men igjen har det kanskje noe med at det ikke var rom for diskusjoner....her kunne vi hatt spennende diskusjoner som vi virkelig kunne lært av - alle sammen.

Delemne 1 var enklest å forholde seg til. Delemne 2 var vanskelig å få tak på, noe som gjorde at frustrasjonen vokste.

For andre har nettopp organisasjonsperspektivet medverka til å tydeleggjere samanhengen:

Sammenhengen mellom delemna har vært god, men jeg har uten tvil lært mest og ser sammenhengen bedre etter organisasjonsperspektivet ble brakt inn i studiet.

Samanhengen mellom dei to delemna er i for seg oppfatta som relevant, men spørsmålet er korleis ein i praksis får innhaldet i delemna til å henge i hop med kvarandre og med emneplanane.

Læringsutbyte og studiet sin relevans for arbeidet

Dei fleste studentane har lært mykje som er relevant for arbeidet med sjølvhjelp, og dei vil tilrå studiet til andre. Studiet har vore relevant fordi det kan brukast direkte i arbeidet og fordi det har overføringsverdi. Ikkje minst er det relevant fordi studentane i mange tilfelle får

stadfesta at måten dei arbeider på (frivillig eller profesjonelt) er i tråd med det som vert formidla i studiet, gjennom pensum, diskusjonar, forelesingar eller på andre måtar:

Studiet har hatt stor relevans i jobbsamanheng for meg. Dette heng saman med at eg arbeider i ein frivillig organisasjon der det vert arbeidd etter prinsippa om hjelp til sjølvhjelp. Så det har vore svært nyttig for meg, og bekreftande.

Eg har hatt stort læringsutbytte gjennom tida som student. Eg har lært mykje om skriveprosessane, høgskulekrav og tilegna meg ny kunnskap gjennom forelesingar og pensum. I tillegg har eg fått bekrefta noko av det arbeidet som allereie vert gjort hos oss samt fått påfyll med tanke på korleis vi kan gjere ting enda betre.

Studiet har bidratt til ny og endret forståelse av hva selvhjelp er og hvordan kommuner sammen med frivillige organisasjoner og andre kan samarbeide om, å utvikle og implementere selvhjelp for å mobilisere folk til å ta ansvar for egen mesting av livsproblem.

Men nokre hadde forventa å lære meir, eller at studiet hadde eit anna fokus

Jeg hadde forventa å lære mye mer enn det jeg har gjort. Jeg hadde forventa å lære mye av mine medstudenter i kombinasjon av teori og foredrag og nettmøter. Jeg mistet engasjementet og bidro dermed heller ikke personlig slik jeg kunne gjort.

Det jeg sitter igjen med er følelsen av at det akademiske systemet ble det felles problemet vi hadde. Som enkeltmenneske hadde vi stort sprik i vår bakgrunn for å velge studiet, og i tillegg et fag som tar lang tid å få under huden: Dette gjør at nettet – som det ble brukt her, ikke ble noen god løsning.....Derfor var dette studiet en måte for meg å få papirer på at jeg kan det jeg jobber med.

Andre meiner at studiet ikkje har vore det som det gav seg ut for å vere (jf studieplan og emneplanar), eller det studentane forventa. Mellom anna vert det sagt at det må vere større samsvar mellom planane og det faktiske innhaldet i studiet: *Sjølvhjelp i brukarmedverknad har det vore lite av* meiner ein av studentane. Den same studenten synest at det som gjeld brukarmedverknadsperspektivet langt på veg har vore fråverande: *Det har vært 95 % selvhjelp og 5 % brukarmedverknad.* Men det er fleire som etterlyser meir fokus på sjølvhjelpsomgrepet og erfaringsbasert kunnskap i tilknytning til det. Og det er truleg både ulike ønske og oppfatningar av kva som bør vere i fokus og kva som har vore i fokus. Ulike tilnærmingar til omgrepa sjølvhjelp og brukarmedverknad ligg nok også til grunn for ulike oppfatningar og erfaringar med studiet. Evalueringa viser at det er mange som har forventa og ønska meir bruk av kompetansen og erfaringa til studentane, ikkje minst retta mot sjølvhjelp og prosessar.

Overfor studentane, og kanskje også blant dei fagansvarlege, bør det gjerast meir for å klargjere koplinga mellom det som er fokus i dei to delemna og sjølvhjelpsomgrepet. Det ser ut som dette kan ha vore utydeleg for nokre av studentane. Somme opplever at det har vore for teoretisk og lite erfaringsbasert. Diskusjonen om kva som kan gjerast for å oppnå større samsvar mellom forventningar og det studentane faktisk opplever i studiet, skal vi ikkje gi oss grundig i kast med her. Men det må nemnast at ei klargjering i studieplanen/emneplanar av koplingane mellom ulike tema i delemna og sjølvhjelp kan sjå ut til å vere nødvendig. For det andre bør det også forventast og formidlast at studentane til ein viss grad sjølve må kunne gjere slike koplingar. For det tredje kan det sjølvstundt vere at det faglege innhaldet og organiseringa av studiet må vurderast utifrå om det er føremålstenleg med tanke på måla for studiet.

Fagutvalet

Studiet har hatt eit fagutval sett saman av studentar og representantar frå høgskulen og Norsk Selvhjelpsforum.⁸ Fagutvalet har teke opp nokre saker på eige initiativ, men skal også fungere som ein reiskap for studentane i tilfelle der det er sider ved studiet dei vil ta opp. Erfaringar frå medlemer i fagutvalet er mellom andre:

Ikke helt tilfreds med fagutvalget, det har vært for liten aktivitet. Vi som har vært i utvalget burde sørget for mer aktivitet. Det har vært for lite jobbing med å ta i mot erfaringer fra studentene.

Møta i fagutvalget har vært greie, men få. Det har vært lite trykk på fagutvalget fra studentene. Det kan ha å gjøre med at alle er i arbeid og at det er få samlinger osv.

Det er sjølvsagt fleire grunnar til at det kan vere positivt med eit aktivt fagutval. For dette studiet, der fagutvikling på sjølvhjelpsfeltet låg til grunn for etablering av studiet, burde kanskje fagutvalet ha vore brukt som ein reiskap for diskusjonar retta mot fagutvikling. Men i og med at studentane berre møtest to gonger i løpet av eit semester, ligg det ikkje godt til rette for at eit fagutval kan spele ei særleg aktiv rolle i slike drøftingar. Generelt kan det kanskje vere ei utfordring å få eit fagutval til å fungere godt i studium som er samlings- og nettbasert.

Samarbeidet mellom Høgskulen i Volda og Norsk Selvhjelpsforum

Representantar for høgskulen og Norsk Selvhjelpsforum har i intervju gjeve uttrykk for erfaringar med samarbeidet dei har hatt. I tillegg har studentane formidla synspunkt på korleis dei har oppfatta samarbeidet (jf også andre punkt rapporten). Analysen nedanfor er tufta på det som er formidla både frå NSF, HVO og studentane.

Studiet er altså utvikla og gjennomført i samarbeid mellom Høgskulen i Volda og Norsk Selvhjelpsforum, med høgskulen som fagansvarleg institusjon.⁹ I den praktiske gjennomføringa har samarbeidet fungert godt. Likevel er det nokre sider ved samarbeidet som har vore utfordrande, noko som også studentane har oppfatta. Utfordringa ser ut til å ligge i at det er eit høgskulestudium med dei faglege krava og føresetnadene det inneber, samstundes som studiet skal ha fokus på den erfaringsbaserte kunnskapen, og utvikling av ny kunnskap. Eit høgskulestudium må, både når det gjeld fagleg innhald, organisering og gjennomføring, vere vinkla på ein annan måte enn tilfellet ville vore dersom det var eit kurs og ikkje eit studium. Det kan vere at begge partane har vore for mykje opptekne av å femne om sider ved studiet som ligg nærast deira eige utgangspunkt, HVO som utdanningsinstitusjon og NSF som ressurs- og kompetansesenter for bruk av selvhjelp. Men det kan også vere at det rett og slett er ulike oppfatningar av kva fagleg innhald som i størst grad vil medverke til å oppnå målet om at studentane skal tileigne seg kunnskap om grunnlaget for sjølvhjelpsforståing i brukarmedverknad og om samhandlingskompetanse i den praktiske tilnærminga.

Korleis få eit betre studium?

Fleire av dei momenta som er nemnde på dei andre punkta ovanfor har sjølvsagt også relevans for korleis studiet kan forbetrast, men her omtalar vi berre det som studentane direkte har svart på spørsmålet: *Kva kan endrast for å få eit betre studium?*

---

⁸ NSF var med i fagutvalet i delemne 1, men ikkje delemne 2.

⁹ Jf samarbeidsavtalen mellom HVO og NSF 25.11.2007.

Samarbeidet mellom Høgskulen i Volda og Norsk Selvhjelpsforum vert nemnt som ei av sidene ved studiet som har potensial for forbetring. Somme studentar meiner at det er i dette samarbeidet det største forbetringspotensialet ligg:

Det viktigaste endringspotensialet er samarbeidet mellom høgskulen og NSF...Fordi samarbeidet mellom høgskulen og NSF ikkje verkar å ha fungert optimalt har det slik eg ser det – gått utover studentane. Når dette skin klart og tydeleg gjennom til studentane, tenker eg at fleire ikkje oppfattar studiet som skikkelig profesjonelt, og dette går utover studiet i seinare samanheng.

Studenten er altså bekymra for framtida til studiet, og for korleis andre oppfattar studiet som ho sjølv har gjennomført. Andre nemner at faget som høgskulestudium innanfor ein akademisk tradisjon, er ei utfordring:

Jeg hevder at FAGET (selvhjelp) må styrkes i forhold til systemet (akademiske systemet). Det må være mulig.....Selvhjelp, som handler om gjensidig læring i møtet med andre, ansikt til ansikt, enkeltmennesket, her og nå, et felles problem, erfaringsformidling, endring, er avhengig av en annen form.

Denne studenten meiner at eit nettbasert studium, som er tufta på akademiske krav i for stor grad kan ha medverka til at bruk av den erfaringsbaserte kunnskapen og diskusjonane blant studentane er svekka. Andre oppfattar samlingane som forelesingsfokuserte og at det vert lite rom for andre læreformer. Dette synspunktet peiker på det som truleg er kjernen i utfordringa knytt til samarbeidet mellom høgskulen og Selvhjelpsforum, nemleg kombinasjonen akademiske krav og tradisjon og erfaringsbasert kunnskap.

Andre moment som vert nemnde, er at samlingane må utvidast med fleire dagar, mellom anna for at studentane skal få vere meir i lag og få tid til diskusjon, og at lokalisering av samlingane bør vere avklart tidlegare:

...videre mener jeg at det hadde vært positivt at studiested hadde vært avklart bedre i forkant.

Bruk av nettet som læringsform har også potensial for å fungere betre:

Bruk av nettet har stort forbedringspotensial! Helt uavhengig av antall studenter.

Somme studentar meiner at bruk av nettet kan vere organisert på ein annan måte, slik at dei ikkje er avhengig av å vere kopla på nettet til visse tidspunkt, med andre ord er det ønskjeleg med større fleksibilitet i det som foregår på nettet.

Utvikling av ny kunnskap?

Studiet har vore ein pilot, som mellom anna skulle vere grunnlag for utvikling av ny kunnskap i møtet mellom erfaringsbasert kunnskap og akademisk kunnskap.¹⁰ Erfaringa er at det ikkje har vore arbeidd målretta med denne sida av studiet. Det kan vere fleire grunnar til dette. Som at studiet har vore nettbasert, og at det har vore prioritert å ha fokus gjennomføringa av sjølvstudiet, noko som kan vere særleg arbeidskrevjande ved førstegongs gjennomføring. Sjølv om fagutviklinga i liten grad har vore målretta i fokus parallelt med studiet, kan det takast tak i framover. Oppgåver som studentane har skrivne, diskusjonar som har vore, forelesingar,

---

¹⁰ Jf Samarbeidsavtalen mellom HVO og NSF 25.11.2007.

netteksjonar, videotriggerane, pensum og erfaringar med studiet osv, kan brukast som grunnlag for fagleg utviklingsarbeid på sjølvhjelpsfeltet.

Avslutning

Hovudinntrykket er at studentane har opplevd studiet Sjølvhjelp i brukarmedverknad som eit lærerikt, spennande og nyttig studium, med relevans for arbeidet dei er i, anten i frivillig eller profesjonelt arbeid. Dei gir uttrykk for å vere tilfredse med mange sider av studiet, og særleg kan nemnast informasjon, rettleiing, arbeidskrav, organisering, pensum, nettleksjonar og til dels forelesingar. Nettforum, gruppearbeid, forelesingar (særleg delemne 2), bruk av den erfaringsbaserte kunnskapen og i kva grad det har vore fokus på sjølvhjelpsomgrepet er det meir delte meiningar om. Nettforum vore vanskeleg å få til å fungere tilfredsstillande, sjølv om det etter kvart har fungert betre. At det ikkje har fungert optimalt kan både vere fordi somme studentar ikkje har brukt dette i særleg grad, og fordi det for nokre er ei ukjent læringsform, som det tek tid å verte fortruleg med. Erfaringane med forelesingane er relativt gode når det gjeld delemne 1, medan oppfatningane er meir delte når det gjeld forelesingar i delemne 2. I nokre tilfelle vert det stilt spørsmål ved relevansen, og somme studentar synest det var for lite tid til dialog og refleksjon, der dei kunne utveksle synspunkt og formidle den erfaringsbaserte kunnskapen.

Høgskulen i Volda, som er ansvarleg for studiet, har hatt eit godt samarbeid med Norsk Selvshjelpsforum om den generelle drifta av studiet. Men det har vore utfordringar i samarbeidet. Grunnlaget for desse utfordringane kan vere fleire. Ei forklaring kan vere at dei to aktørane truleg har ulike tradisjonar og utgangspunkt for si verksemd, og at det ikkje har vore tilstrekkeleg gjennomdrøfta i planlegginga av studiet. Norsk Selvhjelpsforum meiner at utfordringane kan forklarast med at plattformsdokumentet ikkje har vore brukt i tiltrekkeleg grad.

Studiet skal medverke til fagleg utvikling på sjølvhjelpsfeltet, og kanskje kunne det vore gjort ei evaluering av i kva grad og på kva måtar studiet kan medverke til fagutvikling innanfor sjølvhjelp. Arbeidskrav, nettleksjonar, triggerar, pensum, forelesingar og diskusjonar som har vore ein del av studiet, kan vere eit godt utgangspunkt for og bidrag til fagutvikling på sjølvhjelpsfeltet.

Referansar

- Bergem R. (2008): *Sjølvhjelp i brukarmedverknad. Evaluering av delemne 1: Sjølvhjelp – kunnskapsgrunnlag og praktisk tilnærming*. Notat 2/2008, Møreforskning Volda og Høgskulen i Volda.
- Høgskulen i Volda, Helse Midt-Norge og Norsk Selvhjelpsforum (2006): *Plattform for utvikling og gjennomføring av selvhjelpsstudier*. Et dokument utarbeidet i samarbeid mellom Høgskolen i Volda, Helse Midt-Norge ved Kompetansesenter for pasientinformasjon og pasientopplæring og Norsk Selvhjelpsforum.
- Samarbeidsavtale mellom Høgskulen i Volda og Norsk Selvhjelpsforum 25.november 2007
- Sosial- og helsedirektoratet (2004): *Nasjonal plan for selvhjelp*. Rapport IS-1212.
- St.meld. nr. 16 (2002-2003): *Resept for et sunnere Norge. Folkehelsepolitikken*. Helsedepartementet: